

quest: gal BULGA 'bossa de cuir' («saccus scorteus» gloss. de Plàcidus, CGL v, 8.17, «follis», CGL v, 638.40), bret. *bolc'h* «cosse de lin», ky. *boly*, *bol* id. i 'sac', 'ventre', amb un derivat irl. mj. *bolgach* (on el sufix en -k- amplia o modifica el sentit en una forma no sense paral·lelisme amb el celto-romànic *BULGIA i amb el nostre *bujol*) 'bony, bombolla, rojor en la pell'; i amb altres derivats en altres llengües de la família, comparables als romànics pel costat de la forma o del significat: esc. ant. *bylgia* 'onada', al. *balg* 'bot, odre', etc. (IEW, 126.3, 125.43), i veg. FEW I, 605-6, REW, 1382 i Vendryes, BSL XLVIII, 134-9.

Amb raó és revoltaren Prati i d'altres contra la decisió de M.-L. de suposar que pertot arreu el mot vagi ser manlevat del fr. arcaic *bolge*, amb el canvi fonètic, bo i fet ja, de -GA en -gē. És massa universal per a això la g. *Bolgia*, *bolgetta*, pertot amb g en italià (des de les *bolge* de l'Infern dantesco), *bulza*, *bulš* (i no *bulga*), en rètic, Versilia *bolgio* i moltes altres formes dialectals italianes i occitanes (llgd. i roerg. *boülzes*, Barcelonnette *bouziyas*, Var. *boujho*), sense comptar que *bulzia* ja figura en les Glosses de Reichenau, que els nostres *botgeta* i BUTXACA hi coincideixen,⁶ i que l'angl. *budget* i l'absència de tota forma amb g²⁵ oclusiva en l'extrem Nord de França indiquen que el normando-picard també partia d'una base amb -GIA i no pas amb -GA.

Contra una base *BULGIOLA a penes hi ha res a objectar en el sentit de la forma del mot i els seus fonemes. Al capdavant ja fa temps que es posen en l'article BULGA, dels diccionaris etimològics, formes com algunes de dialectals del SE. de França que coincideixen del tot amb la nostra, sigui per la terminació o pel significat: *bougeole* «ventre», etc. en el Forés, el³⁵ Velay (St. Étienne) i el Lionès (St. Genis, Craponne), Aube *bougelot* «petit baril», Peirigord *boujolou* «nid des oeufs», d'altra banda bearn. *boudge* «cuveau», Loren. *bouge* «cuve de vendange» (FEW I, 605b46, 44, 58, 41).

En un mot, doncs, solament es tractaria d'admetre, que en una part de les formes el nostre mot estava ja format des d'una època prou antiga per canviar el grup LGI en lh (*gli*, *ll*), tal com, p. ex., en COLLIGERE > *colligiere*, *colbir*, FULGERE > fr. ant. *fuldre*, EX-EL(I)GERE > it. *scegliere*, etc. Mentre que en d'altres casos va predominar el so de g sortit de gI i en resultà *bujola* i anàlegs. Per altra part també podem creure que en part de les formes tipus *bujol(a)* la j prové d'una dissimilació de la l davant l'altra lateral l de la terminació -ol(a).

Quant a l'afilament dels significats des de 'recipient en forma de bossa' a 'gavadal' (les Borges, FEW, n.º 3, etc.) o 'buc de suro' o 'batral' fins a 'ferradeta de fusta', d'ús nàutic o altre, no costa gens d'admetre;³⁵ i pogué ja existir dialectalment en el cèltic *BULGIA (que per alguna cosa terminava en el sufix -IA).

D'altra banda s'esvaniran encara més els escrúpols semàntics si observem que des del moment que es formà el derivat en -OLA o -OLU, el mot parònim⁶⁰

ALVEOLUM entrava en joc, des de les parts purament llatines del vocabulari, i una espècie d'empelt semàntic de la soca llatina sobre l'arrel cèltica conduïa a afavorir, en *BULGIOLA, les accs. més afins a les del parònim ALVEOLA. Això també pogué ajudar a la creació del masculí *bugliolo*, *bujol*, etc. al costat de *bujola* (paral·lel al singular ALVEOLUM al costat d'ALVEOLA) i que es mantingués o re-creés el singular *BULGIA, -IU, amb els mateixos sentits, tal com hi havia ALVEA, ALVEUM, al costat de ALVEOLUM.⁷

DERIV.: *Bujolada*.

¹ *AlcM* des de l'Empordà fins al Camp de Tarra-gona i algun punt d'Urgell Nord, però *buiola* a Tortosa, i no sembla ser estrany al valencià, car MGadea la descriu amb alguna diferència: una ansa de corda. — ² Amb gran extensió, si bé sembla excessiu de creure'l mossàrab, com fa Simonet, *Gloss.* (p. 44, però p. 626 ja relaciona amb *bou-lbòu*), i se n'han donat altres etimologies. A Rabat *bēliún* «seau de bois en usage sur les navires, terme spécial à la marine», segons Marçais (que alhora indica una acc. figurada «espèce de monnaie», *Textes Ar. de Tanger*, p. 237), id. en l'àrab del Rif «cubo que se usa en las embarcaciones» (Lerchundi), algerià id. (amb plural fort *belāyin*) «seau en bois» (Beaussier, p. 39), alger. *bilyún* «seau, baquet» (en Cherbonneau i Hélot; Dozy, *Suppl.* I, 116, als quals s'afegeixen encara Marcel, R. de Bucy i Cotelle), i alguna variant de vocalisme alterat per l'àrab (*bel-yán* «cuvette» Marcel) o pel bereber (*abelyún* «seau»). De les altres etimologies proposades, unes s'han de descartar sens dubte (ll. *pelvis*, *pelluvia*, Sim.), les altres presenten més dificultat: que vingui del cast. *paila*, Dozy (encara que se n'hagi usat un augmentatiu *pailón*, en L. de Rueda i M. Alemán, sense més notícies d'aquesta), és molt menys convincent (més que més no havent-hi cap variant amb p-), essent una «vasija grande de metal redondo y poco profunda» (usada per fer confitures i cosa semblant), manlleu antic del fr. *paelle*, *poële* 'paella' (veg. DCEC), molt usada encara a Amèrica, però mot que aviat s'antiquà a Espanya. Més sostenible fóra en tots sentits relligar-lo amb el cast. *balde* 'galleda d'ús nàutic', l'etimologia del qual s'ignora, i potser la divergència consonàntica (-ld- i no -ly-), encara que ben difícil de justificar, no fóra un obstacle insuperable; de tota manera és més fàcil d'explicar l'única diferència que el separa de *buiol*, -iola, i de les formes it. *bugliolo*, o sigui la -n de la terminació aràbiga, ben comprensible com a dissimilació tenint encara en compte que els mots en -in són tan nombrosos en àrab, mentre que -il no hi és possible (en mots que ja tenen altres tres consonants) si no és en manlleus del romànic: una simple dissimilació el reduïa a un patró normal de mot aràbic. — ³ Deanović, *ARom.* XXI, 278, avui *bùjo* en l'eslau de Ragusa, però amb genitiu *bujála*; doncs sembla tractar-se de l'evolució vocàlica de -l (-ol) en serbocroat. — ⁴ Que havia pensat primer (*Litbl.* XVI, 240) en uns hàpaxs, *bucula* 'atuell' de